

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ ВИТРАТ

Шубіна Світлана Валентинівна,
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: shybina@ukr.net

Ищенко Катерина Ігорівна,
студентка магістратури економічного факультету
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: katerina1561@rambler.ru

Анотація. Проведено морфологічний аналіз поняття «витрати» підприємства, визначено фактори, які на них впливають. Розглянуто класифікаційні ознаки витрат за умови, що останні мають неоднорідний характер і тому потребують класифікації. Проаналізовано сучасні методи управління витратами і встановлено необхідність індивідуального підходу до вибору методу управління витратами, а також формування власних комбінованих методів управління.

Ключові слова: витрати, класифікаційні ознаки витрат, методи та елементи управління витратами.
Формул: 0; рис.: 0; табл.: 6; бібл.: 10.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ESSENCE EXPENSES

Shubina Svitlana,
Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of the Department of Accounting and Taxation
of the Kharkiv Institute
of SHEI «Banking University»
e-mail: shybina@ukr.net

Ishchenko Kateryna,
Master Student of Economics faculty
of the Kharkiv Institute
of SHEI «Banking University»
e-mail: katerina1561@rambler.ru

Abstract. In article the morphological analysis of the concept «expenses» of the entity is carried out, factors which influence them are determined. The conceptual and categorial device regarding specification of the term «expenses» is improved. Types of classifications of expenses are considered provided that expenses of the entity have heterogeneous nature. The offered classification of expenses generalizes various approaches to cost determination that promotes increase in effective management of costs and facilitates the choice of the optimum direction of investment of capital. The modern methods of management by expenses are analyzed and the necessity of individual approach is set to the choice of the existent systems of management by expenses, and also forming of the own systems.

Keywords: expenses, classification of expenses, modern methods of management by expenses, choice of the existent systems of management by expenses.
Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 6; bibl.: 10.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СУЩНОСТИ РАСХОДОВ

Шубина Светлана Валентиновна,
доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры учета и налогообложения
Харьковского образовательного-научного института
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: shybina@ukr.net

Ищенко Катерина Игоревна,
студентка магистратуры
Харьковского образовательного-научного института
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: katerina1561@rambler.ru

Аннотация. Проведен морфологический анализ понятия «расходы» предприятия, определены факторы, которые на них влияют. Рассмотрены классификационные признаки расходов при условии, что расходы предприятия имеют неоднородный характер и поэтому нуждаются в классификации. Проанализированы современные методы управления расходами и установлена необходимость индивидуального подхода к выбору метода управления расходами, а также формированию собственных комбинированных методов управления.

Ключевые слова: расходы, классификационные признаки расходов, методы та элементы управления расходами. Формул: 0; рис.: 0; табл.: 6; библи.: 10.

Вступ. У сучасних економічних умовах, які супроводжуються негативним впливом післякризових явищ, а саме – знеціненням національної української валюти, втратою платоспроможності більшістю вітчизняних підприємств, неможливістю суб'єктів господарювання різних сфер діяльності забезпечити сталість власного розвитку і покрити взяті на себе фінансові зобов'язання, першочергового значення набуває завдання ефективного управління витратами підприємства.

Зниження витрат на підприємстві є основною домінантою при досягненні економічним агентом поставленої мети. Різноманітність витрат, що трапляються в підприємницькій діяльності, потребує створення класифікації витрат за різними критеріями. На сьогодні актуальним залишається виявлення недоліків уже наявних класифікацій та дослідження головних напрямів ефективного управління витратами.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Дослідженням зазначених вище питань займалось багато вітчизняних і зарубіжних економістів: Є. А. Ананькіна, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Н. Г. Данілочкіна, Л. Я. Корнійчук, В. Г. Лебедева, П. В. Лебедев, В. А. Предборський, В. В. Сопко, А. А. Турило, Г. В. Ростовська та інші.

Аналіз публікацій різних авторів дав змогу виявити такі недоліки:

- визначення витрат цілком не розкриває сутності поняття;
- не існує єдиного і спільного визначення витрат;
- існують деякі розбіжності в судженнях науковців, що стосуються класифікаційних ознак витрат;
- класифікація витрат не є повною і потребує доповнень та узагальнення;

- залишається нерозв'язаною проблема вибору методу ефективного управління витратами підприємств.

Основні завдання дослідження:

- зробити морфологічний аналіз дескриптивних чинників дефініції «витрати»;
- охарактеризувати наявні класифікаційні ознаки витрат підприємства;
- сформулювати практичні рекомендації щодо вдосконалення визначення сутності поняття «витрати» і його класифікаційних ознак;
- визначити основні елементи і методи управління витратами.

Метою статті є узагальнення і подальший розвиток теоретико-методичних підходів до сутності витрат підприємства.

Результати дослідження. Для усунення наявних недоліків варто уточнити назви окремих видів витрат, керуючись при цьому такими вимогами: чіткість, індивідуальність і стислість [1].

Чіткість назви витрат припускає можливість швидко встановити їх джерело, що надзвичайно важливо для підприємця, тому що значно полегшує управління конкретним видом витрат.

Індивідуальність конкретного виду витрат полягає в тому, що у визначеннях різних витрат не потрібно називати джерело їх виникнення.

Стислість назви видів витрат потрібна для того, щоб полегшити їх практичне використання.

Аналіз розглянутих підходів до визначення терміна «витрати» дає змогу стверджувати про неоднозначність думок авторів. У *табл. 1* наведено підходи різних авторів до визначення терміна «витрати».

Узагальнюючи визначення витрат різними авторами, можна виділити їхні спільні і відмінні ознаки (*табл. 2*).

Таблиця 1

Трактування терміна «витрати»

Джерело	Визначення автора	Власний коментар
Корнійчук Л. Я.	Зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).	Визначення ґрунтується на зменшенні економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшенні зобов'язань і зменшенні власного капіталу.
Пиндайк Р. С.	Процес втрачених можливостей, за рахунок того, що фірмою було вкладено недостатню кількість ресурсів для отримання прибутку від їх використання.	Витрати розглядаються як втрачені можливості. Особлива увага приділяється корисності, яку підприємство може отримати від своєї діяльності або, навпаки, не отримати.
Шмаленбах В.	Вартісна оцінка благ, що дає змогу аналізувати альтернативні можливості їх використання і вибрати найкращі з них.	Визначення ґрунтується на змозі підприємства аналізувати альтернативні можливості використання витрат.
Предборський В. А.	Вартість залучених чинників виробництва (економічних ресурсів) для здійснення підприємницької діяльності.	Витрати – це не тільки вартість залучених чинників виробництва, якими може користуватися підприємство у своїй діяльності, також дуже великого значення набуває можливість та вартість використання власних економічних ресурсів підприємства.
Турило А. А.	Грошове вираження величини економічних ресурсів підприємства у застосованій і споживаній формах, необхідних для здійснення його виробничо-господарської діяльності і досягнення поставленої мети.	Визначення ґрунтується на величині економічних ресурсів підприємства. Однак для досягнення бажаної мети підприємству можуть бути потрібні не лише власні економічні ресурси, якими володіють підприємства, тому що їх може просто не вистачити для досягнення цієї мети, але й банківські ресурси, інвестиційні ресурси, державні ресурси та ін.

Джерело. [2].

Таблиця 2
Дескриптивні чинники терміна «витрати»

№	Ознака					
	Автор	Ре-сурси	Вибуття активів	Підприємницька діяльність	Зобов'язання	Вартість
1	Корнійчук Л. Я.	-	+	-	+	-
2	Пиндайк Р. С.	+	-	-	-	-
3	Шмаленбах В.	-	-	-	-	+
4	Предборський В. А.	+	-	+	-	-
5	Турило А. А.	+	-	+	-	-
8	Власне визначення	+	+	+	+	-

Проаналізувавши сутність тверджень, наведених у *табл. 1*, можемо охарактеризувати поняття «витрати» як таку економічну категорію, що відображає грошові та матеріальні ресурси, використані у процесі підприємницької діяльності для досягнення поставленої мети, і в результаті використання яких відбувається підвищення економічних вигід шляхом збільшення активів або зменшення зобов'язань, унаслідок чого відбувається оптимізація власного капіталу [2].

Щодо класифікації витрат на підприємстві, то базовим завданням є оптимізація і мінімізація їхнього складу. Класифікація потрібна для управління витратами; визначення структури загальних витрат; калькулювання собівартості продукції; отримання своєчасної та точної інформації про витрати з необхідним рівнем деталізації; визначення витрат за структурними підрозділами підприємства; визначення ступеня впливу окремих видів витрат на собівартість і рентабельність підприємства. При цьому запорукою своєчасного одержання інформації, що стосується витрат на підприємстві, є правильний вибір класифікаційних ознак.

Класифікація витрат – це поділ і одночасне об'єднання різних витрат, однорідних за визначеними ознаками.

Розглянувши різноманітні підходи до класифікації витрат та узагальнивши досвід провідних науковців, наведемо класифікаційні ознаки витрат, що найчастіше використовуються на практиці. Значна кількість науковців (П. Й. Атамас, В. В. Сопко, Є. В. Мних, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, П. В. Лебедев, Ю. О. Ночовна та ін.) вважають, що основними ознаками класифікації витрат є: спосіб зарахування до собівартості; щодо господарського процесу; щодо обсягу виробництва; елементи витрат; статті калькуляції; доцільність; можливість контролю; центри витрат і центри відповідальності; ухвалення управлінського рішення щодо завантаження потужностей тощо.

Наявні класифікаційні ознаки є базовими і надають загальну інформацію, що стосується витрат підприємства. Але сьогодні цих класифікаційних ознак недостатньо, адже для прийняття рішень щодо витрат підприємства потрібний більш широкий спектр їх класифікації [3]. Тому виникає потреба якісного аналізу наявних підходів до класифікації витрат підприємства.

У *табл. 3* наведено різні підходи авторів до визначення основних ознак класифікації витрат.

За результатами проведеного аналізу згрупуємо класифікаційні ознаки витрат і наведемо загальну класифікацію, що більш детально розкриває сутність витрат та об'єднує найактуальніші класифікаційні ознаки і види витрат, а тому дозволяє своєчасно ухвалювати ефективні управлінські рішення.

У *табл. 4* представлено синтез проаналізованих класифікацій.

Наведена в *табл. 4* класифікація витрат дозволить прискорити процес вибору класифікаційних ознак для ухвалення конкретного управлінського рішення та оптимізувати процес управління витратами. Теоретично існує безліч класифікаційних ознак витрат, проте на практиці їх не застосовують. Кожний менеджер або керівник підприємства використовує тільки

ті класифікаційні ознаки, які найбільшим чином задовольняють його потреби в необхідній інформації та достатні для ухвалення рішення в конкретний момент часу. Запропонована класифікація витрат узагальнює різні підходи до визначення витрат, що сприяє підви-

щенню ефективності управління витратами і полегшує вибір оптимального напрямку вкладення коштів, сприяє зниженню непродуктивних витрат, виявленню і розширенню високорентабельних напрямів діяльності підприємства [6].

Таблиця 3

Класифікаційні ознаки витрат

Джерело	Власний коментар
Ананькіна Є. А.	Основними ознаками класифікації витрат є: спосіб зарахування до собівартості; відношення до господарського процесу. На відміну від В. В. Сопка і П. В. Лебедева, автор розглядає витрати залежно від центрів відповідальності (за окремими видами продукції, послугами, структурними підрозділами) і звертає увагу на можливість регулювання витрат (регульовані і нерегульовані витрати). Проте класифікація Є. А. Ананькіної не дає нам повного системного уявлення про можливі витрати підприємства і надає узагальнену інформацію щодо них
Бутинець Ф. Ф.	Класифікація дозволяє розглянути категорію з різних боків. Погляди Ф. Ф. Бутинця також розділяють й інші автори, зокрема В. В. Сопко, частково погоджується П. В. Лебедев, які при виокремленні груп витрат виділяють аналогічні класифікаційні ознаки. Наведена класифікація включає витрати: за видами діяльності, залежно від потужності, залежно від реальності здійснення тощо. Проте запропонована класифікація дає нам лише загальний опис видів витрат
Сопко В. В.	Головною класифікаційною ознакою в запропонованій системі витрат є роль у господарському процесі, залежно від якої витрати можуть бути чисті та додаткові. Класифікація автора є змістовною і якнайкраще розкриває багатогранність витрат. На відміну від П. В. Лебедева, В. В. Сопко виділяє витрати за строком планування та за функціями управління. Однак ця класифікація надає базову інформацію щодо витрат і для прийняття рішень на сьогоднішніх класифікаційних ознак недостатньо
Лебедев П. В.	Запропонована автором класифікація містить два головні класифікаційні класи, у кожному з яких розглянуто витрати залежно від можливості їх використання. Автор виділяє витрати щодо господарського процесу (основні, накладні) і за доцільністю (продуктивні, непродуктивні). Проте ця класифікація є не повною, що зменшує можливість її практичного застосування

Джерело. [6].

Таблиця 4

Класифікаційні ознаки витрат

№ пор.	Ознака	Структурні складові
1	Спосіб зарахування до собівартості	прямі та непрямі
2	Щодо обсягу виробництва	постійні та змінні
3	Щодо господарського процесу	сновні та накладні
4	Порядок віднесення на період генерування прибутку	на продукт, на період
5	За центрами відповідальності	за видами продукції, послугами
6	За роллю в господарському процесі	чисті та додаткові
7	За календарними періодами	поточні, попередніх і майбутніх періодів
8	За залежністю	залежні та незалежні
9	За охопленням нормуванням	нормовані та ненормовані
10	За строком планування	коротко-, середньо- і довгострокові
11	Залежно від управлінських рішень	релевантні та нерелевантні
12	Залежно від періоду здійснення	вичерпані та невичерпані
13	За стадіями виробничого процесу	на закупівлю, зберігання та реалізацію
14	За можливістю контролю	контрольовані, неконтрольовані
15	За економічним змістом	затрати (засобів праці та предметів праці)
16	За функціями управління	виробничі, комерційні, адміністративні
17	За доцільністю	продуктивні, непродуктивні
18	За охопленнями бізнес-планами	заплановані, незаплановані

Закінчення табл. 4

№ пор.	Ознака	Структурні складові
19	Залежно від реальності здійснення	дійсні та можливі
20	За можливістю регулювання	регульовані, нерегульовані
21	За календарними періодами	поточні, одноразові
22	Залежно від потужності	обов'язкові, дискреційні
23	За структурою	одноелементні, комплексні
24	Залежно від ефективності	ефективні, неефективні
25	За складом	фактичні, планові
26	За видами діяльності	звичайної та надзвичайної діяльності
27	За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	умовно-постійні, умовно-змінні

На сьогодні розвиток і фінансова діяльність підприємства значною мірою залежать від обраних методів управління витратами. Система управління витратами розглядається як одна з підсистем загальної системи управління підприємством. Перед підприємствами постає завдання побудови ефективної системи управління витратами з урахуванням особливостей галузі та підприємства [7]. Процес управління витратами є досить складним, він складається з кількох елементів [8]. Основні елементи управління витратами представлено в *табл. 5*.

Ефективне управління витратами підприємства нерозривно пов'язано з процесом їх оптимізації. Необхідність роботи над вирішенням завдань оптимізації рівня витрат призвело до досить великої кількості різноманітних методів управління витратами [8; 9]. Основні з них наведено в *табл. 6*.

Елементи управління витратами

№ пор.	Назва елементу	Власний коментар
1.	Облік витрат	Облік витрат у процесі господарської діяльності підприємства включає: - спостереження; - ідентифікацію; - вимірювання; - реєстрацію фактів витрачання ресурсів. Підприємство організовує облік за місцями виникнення витрат, економічними елементами витрат, центрами відповідальності та за статтями калькуляції. Мета організації обліку витрат – створення інформаційної бази для здійснення аналізу витрат і ухвалення відповідних управлінських рішень
2.	Аналіз витрат	Проводиться з метою визначення ступеня раціональності витрат та оцінки впливу факторів на їхній обсяг. Результати аналізу дають змогу виявити причини перевитрат і встановити основні резерви економії, а також є базою для планування витрат
3.	Ухвалення рішень у сфері витрат	Обґрунтування доцільності виробництва окремих видів продукції (виконання певних видів робіт, надання певних послуг), вибір техніки та технології, формування товарного асортименту підприємства
4.	Планування витрат	Здійснюється з метою визначення необхідного рівня витрат для забезпечення ефективної роботи підприємства, а також обчислення прибутку, який буде отримано за певного рівня та структури витрат
5.	Організація витрат	Полягає у визначенні місць формування витрат і центрів відповідальності з метою відслідкування причин перевитрат або економії витрат і відповідальних за це осіб
6.	Мотивація	Полягає у спонуканні працівників підприємства до дотримання ними встановлених планових витрат і пошуку способів їх зниження. Цей процес відбувається через долучення заробітної плати, премій, перспектив службового просування
7.	Контроль	Контроль встановлюється щодо рівня дозволених витрат, відхилення фактичних витрат від планових значень із виявленням причин відхилень, виконання встановлених норм витрачання ресурсів, зміни норм

Джерело. [8].

Таблиця 6

Методи управління витратами

№ пор.	Назва методу	Сутність
1.	Директ-костинг	Постійні накладні витрати не включаються до собівартості продукції, а відносять їх безпосередньо на рахунок прибутків і збитків у тому періоді, коли вони відбулися
2.	Стандарт-кост	Для кожного виду витрат (матеріальних, трудових та інших) визначаються обґрунтовані норми витрати (стандарт) ресурсу на одиницю продукції. Витрати ресурсів за нормами і відхилення від норм споживання ресурсів ураховуються окремо
3.	Таргет-костинг	На підставі заданої ціни реалізації виробу і бажаної величини прибутку встановлюється цільова собівартість, яка в подальшому забезпечується зусиллями всіх служб підприємства. Забезпечує цільову собівартість на стадії планування продукції. Є інструментом стратегічного управління витратами
4.	Метод формування витрат на основі окремих процесів	Розкладання загальних витрат на окремі частини, які відповідають окремим процесам або видами діяльності підприємства та істотно впливають на рівень сукупних витрат
5.	Метод ABC	Діяльність підприємства розглядається у вигляді процесів або робочих операцій. Сума витрат підприємства протягом періоду або витрат на певний вид продукції визначається на підставі витрат на здійснення сукупності відповідних процесів і операцій. Система управління витратами, заснована на використанні ABC-методу, передбачає можливість оцінки доцільності їх здійснення з погляду корисності виконання пов'язаних з цими витратами операцій технологічного процесу
6.	Метод запланованих витрат	Визначення планових (цільових) витрат, при цьому головний акцент робиться на ранній стадії розроблення продукції
7.	Метод зіставлення з кращими показниками конкурентів	Постійне зіставлення показників діяльності підприємства з аналогічними даними інших підприємств. Оптимізація витрат, якості, строків у такій послідовності: 1) ідентифікація відставань у критично важливих для підприємства галузях у порівнянні з кращими зразками; 2) виявлення причин відставання і можливостей для поліпшення становища; 3) розроблення заходів і досягнення мети

Обираючи потрібний метод управління витратами підприємства, керівництву доцільно провести детальні дослідження щодо специфіки його діяльності. У багатьох випадках ефективно управління витратами ґрунтується на комбінуванні системи методів, запропонованих вище [10]. Вибір методу залежить від особливостей виробництва, технологічного процесу, призначення калькуляцій підприємства тощо.

Висновки. Ми вдосконалили понятійно-категоріальний апарат у частині уточнення терміна «витрати», що, на відміну від наявних, включає грошово-матеріальні ресурси, які використовуються в підприємницькій діяльності; стосується можливості досягнення бажаних результатів, що обмежені витратами підприємств; урахує ймовірнісний характер розміру економічних вигід та власного капіталу підприємства.

Також результатом дослідження було об'єднання недоцільно розмежованих і схожих за своєю природою ознак; запропоновано нову класифікацію витрат підприємства, яку створено шляхом синтезу вже наявних класифікацій із додаванням тих ознак, що певними авторами не були передбачені. Серед останніх – ефективність використання, строки планування, що сприятиме підвищенню ефективності управління ви-

тратами і вибору оптимального напрямку вкладення коштів, а також зниженню непродуктивних витрат, виявленню і розширенню високорентабельних напрямів діяльності підприємства.

Було розглянуто та охарактеризовано основні елементи і методи управління витратами; виявлено, що для ефективного управління ними доцільно використовувати комбінування декількох методів.

Список використаної літератури

1. Ростовська Г. В. Витрати: економічна сутність та напрямки дослідження / Г. В. Ростовська // Вісник Донецького національного університету. – 2009. – № 2. – С. 65–68.
2. Піскунов Р. О. Морфологічний аналіз дескриптивних чинників дефініції «витрати» / Р. О. Піскунов, К. І. Іщенко // Новини наукової думки – 2014 : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (Болгарія, 15–22 травня 2014 р.). – София : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. – Т. 4 : Економіки. – С. 66–68.
3. Ночовна Ю. О. Класифікація витрат за елементами та статтями: сучасний стан і проблеми / Ю. О. Ночовна // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. – № 35. – С. 228–231.
4. Ананькіна Е. А. Контроллінг как инструмент управления предприятием / Е. А. Ананькіна, С. В. Данилочкін, Н. Г. Данилочкіна ; под ред. Н. Г. Данилочкіной. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 279 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 1 (22). – С. 11–18.
6. Піскунов Р. О. Класифікація витрат підприємства: проблеми та недоліки / Р. О. Піскунов, К. І. Іщенко // Європейська наука XXI століття : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (Польща, 07–15 травня 2014 р.). – Przemysl : Nauka i studia, 2014. – V. 5 : Ekonomiczne nauki. – S. 22–24.
7. Дмитрієв І. А. Управління витратами підприємств дорожнього господарства : монографія / І. А. Дмитрієв, А. О. Лисенко, Т. В. Деділова. – Харків : ХНАДУ, 2015. – 156 с.
8. Партин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій : монографія / Г. О. Партин. – Київ : УБС НБУ, 2008. – 219 с.
9. Дроб'язко С. І. Основні характерні риси сучасних методів управління витратами / С. І. Дроб'язко // Бюлетень міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1 (5). – Т. 2. – С. 107–115.
10. Дроб'язко С. І. Методичні основи управління витратами підприємства / С. І. Дроб'язко // Економіка підприємства. – 2010. – № 1. – С. 57–59.

References

1. Rostovs'ka, G. V. (2009). Vitraty: ekonomichna sutnist' ta naprjamki doslidzhennja [Costs: economic nature and direction of research]. Visnik Donec'kogo Nacional'nogo universitetu – Bulletin of Donetsk National University, 2, 65–68 [in Ukrainian].
2. Piskunov, R. O., & Ishhenko, K. I. (2014). Morfoloichnij analiz deskriptivnih chinnikov definiciji «vitraty» [Morphological analysis of the factors descriptive definition of «costs»]. Novini naukovoi dumki – 2014 – News of thought-2014 : Proceedings X International Scientific Conference (Vols. 4), (p. 66–68). Sofija : «Bjal GRAD-BG» OOD [in Bulgaria].
3. Nochovna, Ju. O. (2011). Klasifikacija vitrat za elementami ta stat'tjami: suchasnij stan i problemi [Classification costs for items and articles: present situation and problems]. Visnik Lviv's'koji komercijnoi akademiji – Bulletin of Lviv Commercial Academy, 35, 228–231 [in Ukrainian].
4. Anan'kina, E. A., Danilochkin, S. V., Danilochkina, N. G. (Eds.) (2004). Kontroliing kak instrument upravlenija predpriatiem [Controlling How enterprise management tools]. Moscow : JuNITI-DANA [in Russian].
5. Butinec', F. F. (2012). Vitraty virobniictva ta jih klasifikacija dlja potreb upravlinnja [Production costs and their classification for management]. Problemi teoriji ta metodologii buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu – Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis, 1 (22), 11–18 [in Ukrainian].
6. Piskunov, R. O., & Ishhenko, K. I. (2014). Klasifikacija vitrat pidprijemstva: problemi ta nedoliki [Classification of costs of the enterprise: problems and shortcomings]. Evropejs'ka nauka XXI stolittja – European Science XXI century : Proceedings X International Scientific Conference. (Vols. 5), (p. 22–24). Przemysl : Nauka i studia [in Poland].
7. Dmitriev, I. A., Lisenko, A. O., & Dedilova, T. V. (2015). Upravlinnja vitratami pidprijemstv dorozhnogo gospodarstva [Cost management companies road economy]. Kharkov : HNADU [in Ukrainian].
8. Partin, G. O. (2008). Upravlinnja vitratami pidprijemstva: konceptual'ni zasadi, metodi ta instrumentarij [Cost management company: conceptual principles, methods and tools]. Kyiv : UBS NBU [in Ukrainian].
9. Drob'jazko, S. I. (2012). Osnovni harakterni risi suchasnih metodiv upravlinnja vitratami [Basic features of modern management costs]. Bjuletен' mizhnarodnogo Nobeliv's'kogo ekonomichnogo forumu – Nobel Economic Herald, 1 (2), 107–115 [in Ukrainian].
10. Drob'jazko, S. I. (2010). Metodichni osnovi upravlinnja vitratami pidprijemstva [Methodical bases of enterprise cost management]. Ekonomika pidprijemstva – Business enterprises, 1, 57–59 [in Ukrainian].